

Valikõppeaine „Majandus - ja ettevõtlusõpetus“

Junior Achievementi programmid põhikoolile.

Majandus - ja ettevõtlusõpetus põhikoolis

Majandusõpetuse maht õppeaastas on 35 õppetundi. Ainet käsitletakse igapäevaeluga seostatult. Programm keskendub finantskirjaoskuse arendamisele, et aidata õpilasel mõista tema kui tarbija rolli majanduses ning suunata teda tegema ratsionaalseid valikuid. Õpitakse tundma säästva majandamise põhimõtteid ja võimalus, et igapäevases majanduselus edukalt toime tulla, teadvuvtatakse ressurside piiratust ning selle mõju majandusele ja kultuurile.

Ettevõtlusõpetuse maht on 35 tundi. Ainet käsitletakse igapäevaeluga seostatult. Aine õppimine võib toimuda praktilise tegevusena minifirma (kui ainet õpitakse 7.- 9. klassis) töös osalemise kaudu.

Hindamine Õpitulemusi hinnatakse kujundava hindamise kaudu sõnaliste hinnangutega ja numbriliste hinnetega. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Valikkursus „Mina ja majandus“

Õppesisu ja õpitulemused teemade kaupa

1. SISSEJUHATUS MAJANDUSÕPPESSE

Miks õppida majandusõpetust? Majandus. Majandussubjektid: tarbijad, kliendid, ettevõtted, riik. Ratsionaalne käitumine.

2. PEEGLIKE, PEEGLIKE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) oskab defineerida eneseteadvust, mis hõlmab tema isiklike oskusi, huve ja väärtushinnanguid (minu tugevad küljed)
- 2) oskab leida talle huvipakkuvaid karjäärivõimalusi ja seda, mida need võimalused töömaailmas tähendavad. Oskab lugeda ja analüüsida CV-d.

Õppesisu: Sina valid- minu valikud ja valikute tagajärjed. Enesetaedvus – oskused, huvid, väärtushinnangud. Töömaailm – inimesed, info, asjad, ideed. Tegevused: kutsesobivustest, töökuulutuste lugemine, CV ja motivatsioonikiri.

3. VALI OMA EDUTEE.

Õpitulemused: 1) Oskab leida seoseid isiklike finantside, hariduse ja karjäärivõimaluste vahel
2) Oskab teha hariduse ja karjäärivalikuga seotud otsuseid

Õppesisu: Ametid ja töökohustused – minu isa/ ema amet ja tööülesanded seal tööpäeva jooksul. Tutvustus, arutelu. Palk.

4. EELARVE PAIKA.

Õpitulemused: 1) Teab, miks on tasakaalustatud eelarve tähtis kõigil sissetulekuastmeil 2) Oskab eristada bruto- ja netosissetulekuid 3) Oskab nimetada viise, kuidas eelarvet tasakaalu viia

Õppesisu: Vajadused – füsioloogilised-, turvalisuse-, kuuluvus-, tunnustus- ja eneseteostusvajadused. Eelarve, alternatiivid ehk valikud, loobumiskulu. Bruto- ja netopalk. Kulutuste jaotus. Kohustuslikud ja valikulised kulutused. Mõistlik või mõttetu kulutamine. Taaskasutus.

5. TARK MAJANDAMINE.

Õpitulemused: 1) Oskab leida alternatiivkulu, mis on seotud sularaha ja krediitkaardi kasutamisega
2) Oskab selgitada krediidi eeliseid ja puudusi 3) Oskab tunda ära sularaha ja krediidi kasutamiseks sobilikke situatsioone

Õppesisu: Eesti Pank. Kommertspangad ja nende ülesanded – hoiustamine (kontode liigid), laenamine, maksete teostamine. Internetipank. Pangakaardid – deebet- ja krediitkaart. Intress.

Valikkursus „Mina ja ettevõtlus“

Õppesisu ja õppetegevused

1. TURUMAJANDUS, ETTEVÕTLUS JA TARBIMINE.

Õpitulemused: Õpilane 1) mõistab, et ettevõtlikkus ja kasumisoov innustavad tegelema ettevõtlusega ja võtma äriske; 2) teab ressursside, tööjõu, kapitali ja loodusvarade vajalikkust ettevõtte tegutsemisel; 3) mõistab, et ressursside nappuse tõttu pole võimalik saada kõiki kaupu ja teenuseid, mistõttu tuleb teha valikuid; 4) mõistab ettevõtlust elatise teenimise ja eneseteostuse võimalusena; 5) saab aru, millised on ettevõtte loomiseks ja tegutsemiseks vajaminevad ressursid; 6) selgitab, mis vahe on tootel ja teenusel; 7) teab tulemusliku meeskonnatöö kavandamise põhimõtteid.

Õppesisu: Turumajandus ehk vaba ettevõtluse süsteem. Ressursside nappus, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasumi motiveeriv roll ettevõtluses. Eesmärkide püstitamine, planeerimine. Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja, ettevõtte. Ettevõtja kohustused, riskid, vastutus, kasum. Peamised ettevõtlusvormid Eestis. Õpilafirma ja minifirma. Ettevõtja karjäär ja elustiil. Kohalik ettevõtlus. Tarbija vajadused ja tootmise eesmärgid: Mida? Kuidas? Kellele? Toode ja teenus. Äriidee ja äriplaan. Ettevõtte ressursid. Algakapital, investeerimine. Konkurendid ja partnerid.

2. TOOTMINE, TURUNDUS, TÖÖJÕUD

Õpitulemused: Õpilane 1) selgitab nõudluse ja pakkumise mõju hinna kujunemisele turul; 2) kasutab tootlikkuse ja omahinna arvutamise põhimõtteid; 3) teab tarbija õigusi ja kohustusi; 4) teab, kuidas käituda, kui müüdud tootel/teenusel ilmnevad probleemid; 5) rakendab lihtsamaid müügivõtteid ja reklaamib oma tooteid või teenuseid minifirmas; 6) teab reklaamiseadusest tulenevaid piiranguid reklaamile; 7) arvutab töötaja palka ja ettevõtte palgakulusid; 8) oskab koostada kassapõhist raamatupidamist ja lihtsat kasumiaruannet; 9) kasutab finantskirjaoskuse arendamiseks õpikeskkondades olevaid interaktiivseid vahendeid (erinevad kalkulaatorid, võrdlustabelid jne). 10) oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust.

Õppesisu: Tarbija vajadused, nõudlus, pakkumine ja turuhind. Tarbija õigused ja kohustused. Tarbijakaebuste lahendamine. Tootlikkus, kvaliteet ja omahind. Innovatsioon ja keskkonnasäästlikkus ettevõtluse arengu toetajana. Õiglane kaubandus. Turundus. Toote omadused ja tootearendus vastavalt kliendi vajadustele ja ettevõtte võimalustele. Reklaam, selle levitamine (ajakirjanduse kasutamine, sotsiaalmeedia, välireklaam, jms) ja mõju. Reklaamile esitatavad nõuded. Müügikoha valik ja kujundus. Müügiväidete koostamine. Tulud, kulud, maksud, kasum, kahjum, eelarve, tootmiskulud, müügitulu, käive. Tööjõud. Palk. Palga seos tootlikkusega. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Bruto- ja netopalk. Tulumaks, sotsiaalmaks, töötuskindlustusmaks, pensionikindlustusmaks.

3. JUHTIMINE, MEESKONNATÖÖ JA ÄRIEETIKA

Õpitulemused: Õpilane 1) teab, mida tähendab vastutustundlik ettevõtlus ja võimalus lisaks seadustest tulenevatele nõuetele pakkuda oma klientidele suuremaid tagatisi; 2) hindab äriotsuste eetilistust ning kirjeldab nende mõju ühiskonnale ja looduskeskkonnale;

Õppesisu: Juhtimine ja tööjaotus, Meeskonna motiveerimine, kontrollimine, vastutamine. Projektitöö. Ajakasutus. Ärieetika.

MAJANDUS- JA ETTEVÕTLUSÕPETUS GÜMNAASIUMIS. 3 kursust.

Valikkursus „Majandusõpetus“ 2 kursust

Õpitulemused ja õppesisu

1. MAJANDUSE OLEMUS .

Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) mõistab, kuidas sunnib nappus inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid; 2) analüüsib, kuidas lahendavad erinevad majandussüsteemid põhilisi majandusprobleeme.

Õppesisu: Nappus ja kompromiss, alternatiivkulu. Majanduse põhivalikud: mida, kuidas, kellele? Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. Mikro- ja makroökoonoomika. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurent, ettevõtlikkus. Motiiv. Kasum. Majandussüsteemid: käsu-, tava-, turu- ja segamajandus.

2. NÕUDLUS PAKKUMINE, HIND .

Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) iseloomustab nõudluse ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel; saab aru pakkumise ja nõudluse joonistest; hindab nõudluselastsuse mõju nõutavale kogusele; 2) selgitab defitsiidi ja ülepakkumise majanduslikke ning sotsiaalseid tagajärgi.

Õppesisu: Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ning graafikud. Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid. Defitsiit ja ülepakkumine.

3. Inimene kui omanik, tootja, töötaja ja tarbija. Õpitulemused : Kursuse lõpus õpilane: 1) tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena; 2) analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast; 3) oskab vormistada nõuetekohaselt elulookirjeldust ja töökohataotlust.

Õppesisu: Kodumajapidamised. Isiklik ja pere eelarve, eelarve piirangud. Oskused ja võimed. Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse. Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Maksud ja maksed. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Ettevõtlus. Ettevõtte õiguslikud vormid Eestis.

4. Raha ja finantsmajandus. Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle; 2) analüüsib kommertsbankade rolli maksete teostajana ja vahendajana raharingluses, hoiuste ning laenude tähtsust pankade bilansis; 3) teab keskpanga ülesandeid raharingluse korraldajana, valuutareserve hoidjana ja kommertsbankade järele valvajana; 4) tunneb kindlustuse olemust ja kindlustuse pakutavaid teenuseid; 5) teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjusi ning arutleb nende tagajärgede üle; 6) analüüsib tarbijahinnaindeksi kujunemist ning selle muutusi seoses hindade ja palkade muutumisega; 7) tunneb tähtsamate väärtpaberite (võlakirjade ja aktsiate) olemust ning erinevust, selgitab väärtpaberituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses.

Õppesisu: Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpank ja kommertsbankad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid:

võlakirjade ja aktsiate olemus ning erinevus. Väärtpaberiturg ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.

5. Valitsuse osa majanduses. Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) toob näiteid valitsuse pakutavate hüvede kohta; 2) tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat rolli majandusringluses ning hüvede ümberjagamisel; 3) analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel; 4) arutleb riigieelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle.

Õppesisu: Valitsuse roll majanduses. Majandusringlus. Riigieelarve moodustamine, tulud ja kulud. Eesti riigi eelarve. Erinevad maksusüsteemid, nende eelised ja puudused. Otsesed ja kaudsed maksud Eestis. Fiskaal- ja monetaarpoliitika. Eesti maksupoliitika. Majanduse tsüklilisus.

6. Rahvusvaheline majandus. Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses; 2) selgitab suhtelist ja absoluutset eelist; 3) tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile; 4) tunneb maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi; 5) mõistab tehnoloogilise arenguga saavutatud majanduskasvu ja elatustaseme tõusuga kaasnevaid võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist, tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist; 6) teab spetsialiseerumise ja globaliseerumise mõisteid, toob nende kohta näiteid maailmamajandusest; 7) teab mitmesuguseid kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping; analüüsib kaubanduspiirangute mõju üksiktarbijale ja ettevõtetele nii koduriigis kui ka teistes riikides.

Õppesisu: Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate majandusnäitajate alusel: SKT, IAI, THI jne. Rahvusvaheline majandus. Suhteline ja absoluutne eelis, spetsialiseerumine. Eksport, import. Globaliseerumine. Õiglane kaubandus. Valuuta, valuutaturg, valuutakurs, ostujõu pariteet. Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid. Euroopa Liit ja vabakaubandus. Kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping. Eesti sise- ja välismajandus, arengusuunad. Nüüdisaegsed suunad maailmamajanduses. Regioonide majandusliku arengu iseärasused ja erinevused. Tööpuuduse kasv, tulude ebavõrdne jaotus ja elanikkonna kihistumine, ressursside ammendumine.

„Ettevõtlusõpetus“ 1 kursus

Õpitulemused ja õppesisu

1. Turumajandus. Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) teab, et turumajanduses määrab turg toodetava toodangu ja kasum motiveerib ettevõtlust; 2) tunneb erinevate ressursside kasutamise vajalikkust ettevõtte tegutsemisel ning kapitali ja investeerimise tähtsust.

Õppesisu: Ressursside nappus, majanduslik käitumine, alternatiivkulu, kompromissid. Majanduse kolm põhiküsimust. Ettevõtluse tugisambad. Hinnasüsteem, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasum. Nõudlus. Pakkumine. Hinnamõju. Nõudluse ja pakkumise muutused. Tasakaaluhind. Tootmise muutuste mõju hindadele.

2. Ettevõtlus. Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) teab ettevõtja kohustusi, riske ja tasusid; 2) analüüsib ettevõtte põhilisi kohustusi oma töötajate, klientide, aktsionäride ja kohaliku ühiskonna ees; 3) mõistab ettevõtlust kui elatise teenimise võimalust.

Õppesisu: Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja, ettevõte. Ettevõtja kohustused, riskid, kasum. Ettevõtjate strateegiad. Ettevõtte õiguslikud vormid. FIE, osahing, aktsiaselts. Ettevõtja karjäär. Äriseadustik.ä

3. Ettevõtte alustamine. Õpitulemused: Kursuse lõpus oskab õpilane koostada lihtsamat äriplaani oma äriidee teostamiseks. Õppesisu Oma ettevõtte alustamine. Äriidee, äriplan. Toode ja teenus. Algkapital, investeerimine. Väärtpaberid. Tootlikkus, kvaliteet. Püsi- ja muutuvkulud. Nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise mõju tootlikkusele.

4. Ettevõtte raamatupidamine. Õpitulemused: Kursuse lõpus tunneb õpilane raamatupidamise aluseid ning oskab pidada lihtsat majandusarvestust, teeb vahet püsi- ja muutuvkulude vahel.

Õppesisu: Bilanss. Kasumiaruanne. Aktiva, passiva, kasum, kahjum, amortisatsioon. Põhivara, käibevara, kohustused. Üksikisiku ja ettevõtte tulumaks, sotsiaalmaks, käibemaks, töötuskindlustusmaks.

5. Juhtimine. Õpitulemused: Kursuse lõpus oskab õpilane kasutada juhtimisprobleemide lahendamiseks ajurünnakut.

Õppesisu: Eesmärkide seadmine, plaanimine. Meeskonnatöö, tööjaotus, motiveerimine, kontrollimine. Ajakasutus.

6. Tööjõud. Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) oskab hinnata enda võimeid ja vastutust, töötades ühel ametikohal õpilasfirmas; 2) oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust.

Õppesisu: Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Sooline segregatsioon tööturul.

7. Konkurents ettevõtluses. Õpitulemused: Kursuse lõpus tunneb õpilane konkurentsiliike ning konkurentsi positiivseid ja negatiivseid mõjusid.

Õppesisu: Konkurentsi vormid. Konkurentsi positiivne ja negatiivne mõju tootmisele ning tarbijale. Litsents, patent, kasulik mudel, tööstusdisaini lahend ja autoriõigus.

8. Turundus. Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) oskab seada tootmise ja müügi eesmäärke; 2) tunneb turunduse mõistet ja rolli ettevõtte tegevuses; 3) oskab hinnata ja võrrelda turustruktuure ning strateegiaid, teha reklaami ja müüa tooteid.

Õppesisu: Põhiülesanded. Toode, hind. Hinnakujundus. Müügistrateegiad. Turundussuhtlus ja müügikoht. Reklaam, reklaami koostamine. Ostja ja müüja rollid.

9. Ärieetika. Õpitulemused: Kursuse lõpus õpilane: 1) oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda; 2) hindab seoseid väärtuste ja käitumiste vahel.

Õppesisu: Vastutus tarbija, ühiskonna ja ettevõtte omanike ees. Sotsiaalne ettevõtlus.